

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 8 grudnia 2017 r.

Poz. 11693

UCHWAŁA NR XXXI.146.2017 RADY GMINY BŁĘDÓW

z dnia 28 czerwca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021

Na podstawie Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U.z 2016 roku poz.446 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt.1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku poz.1390) Rada Gminy Błędów uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Błędów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady Gminy:
Mirosław Jakubczak

Załącznik do Uchwały Nr XXXI.146.2017
Rady Gminy Błędów
z dnia 28 czerwca 2017 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017-2021

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie może być zarówno przyczyną jak i skutkiem powodującym dysfunkcję w rodzinie, dlatego bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Najogólniejszą jej definicję prezentuje encyklopedia PWN określająca ją jako „przewaga wykorzystywana w celu narzucenia komuś swojej woli, wymuszenia czegoś na kimś; też: narzucona komuś bezprawnie władza”¹.

Bardziej precyzyjna definicja została przyjęta przez Radę Europy, opisującą ją jako „każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniedbanie, które zagraża życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny bądź poważnie szkodzi rozwojowi jego osobowości”².

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390) definiuje przemoc jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie bądź jego zaniechanie, które narusza prawa lub dobra osobiste jednostki. Działanie to w szczególności naraża odbiorcę owego zachowania na niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub życia. Narusza jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną oraz powoduje szkody na zdrowiu fizycznym bądź psychicznym, a co za tym idzie cierpienie i krzywdy moralne. Definicja ta jest najbardziej odpowiednią do wykorzystania na potrzeby niniejszego Programu.

Wśród kryteriów, które pozwalają odróżnić przemoc w rodzinie od innych działań i zaniechań ludzkiego postępowania można wymienić:

- ☐ intencjonalność – celowe i zaplanowane działanie
- ☐ relacja władzy i kontrola – podporządkowanie ofiary
- ☐ nierównowaga sił – przewaga po stronie sprawcy
- ☐ naruszanie praw i wolności ofiary
- ☐ krzywdzenie, powodowanie cierpienia i bólu u ofiary
- ☐ dynamika przemocy i jej procesy

Przemoc w rodzinie dzieli się na cztery podstawowe rodzaje: fizyczną, psychiczną, ekonomiczną i seksualną³. Szczegółową ich charakterystykę prezentuje poniższa tabela.

¹ Słownik Języka Polskiego PWN pod red. W. Doroszewskiego, *Przemoc*, <http://sjp.pwn.pl/slowniki/przemoc.html>, [23.05.2017]

² Hanna Dorota Sasal, *Przewodnik po procedurze interwencji wobec przemocy w rodzinie*. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2005, s.20

³ Stasiak Katarzyna, *Praca Socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy*. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. Warszawa 2014, s. 19-24

Tabela 1. Rodzaje przemocy

RODZAJE	FORMY	SKUTKI
Przemoc fizyczna	szarpanie, popychanie, kopanie, obezwładnianie, duszenie, policzkowanie, szczypanie, przytrzymywanie, bicie (otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami), topienie, polewanie substancjami żrącymi, przypalanie papierosem, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu lub nie udzielenie pomocy	bezpośrednie uszkodzenia ciała tj. urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, zespół stresu pourazowego, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie, narzucanie swojego zdania, poglądów, ocenianie, krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie i kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgaryzmów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, groźby, szantaże	zniszczenie poczucia mocy sprawczej, uzależnienie od prześladowcy, upadek poczucia własnej wartości i godności, nieumiejętność sprzeciwu i bierność, stały strach i utrata nadziei, posłuszeństwo, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu
Przemoc ekonomiczna	okradanie, zabieranie pieniędzy, nie łożenie na utrzymanie, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, szantażowanie, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspakajania potrzeb	całkowita zależność finansowa, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, znalezienie się bez środków do życia, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości
Przemoc seksualna	gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytyka zachowań seksualnych	obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, zamknięcie się i lęk, utrata poczucia atrakcyjności i godności, oziębłość, niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy, zaburzenia seksualne, unikanie seksu, strach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”⁴.

⁴ Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”, *Rodzaje przemocy*, <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>, [23.05.2017]

Ofiarami przemocy w rodzinie są zazwyczaj kobiety i dzieci. Rzadziej dotyka ona mężczyzn chociaż coraz częściej spotyka się przejawy agresji kobiet wobec mężczyzn. Oprócz tego nieco rzadziej mówi się o zjawisku przemocy wobec dzieci bądź ludzi starszych. Kategoria przemocy jest uogólniana w postaci podziału na płeć.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powstał w oparciu o diagnozę środowiska na podstawie analizy dokumentacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Błędowie oraz informacji uzyskanych z Posterunku Policji w Błędowie. Program opracowano w tut. Ośrodku, jest on zgodny z art. 6 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390), który przewiduje w ramach zadań własnych gminy „tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.”

oraz zapisami z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Ponadto podstawą prawną działań mający na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz.U. 2016 poz. 930 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 poz. 487 z późn. zm.)

Planowane działania stanowią kontynuację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021.

I. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE BŁĘDÓW

Gmina Błędów liczy 7643 mieszkańców. Z danych Posterunku Policji w Błędowie wynika, że z każdym rokiem spada liczba przeprowadzonych interwencji domowych w związku z przemocą. W 2016 roku przeprowadzono 5 interwencji. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Interwencje domowe policji

Interwencje domowe zakończone rozpoczęciem procedury „Niebieskiej Karty”	Liczba interwencji		
	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
	10	9	5

W rejestrach Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2016 roku figurowało 35 osób zgłoszonych przez członków rodziny, pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, policję, prokuraturę oraz inne osoby celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. W efekcie 7 osób zostało poddanych zaszyciu alkoholowemu. Na podstawie analizy dokumentów zgłoszeniowych Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustalono, że w 30 wnioskach pojawiła się informacja o wszczynaniu awantur.

II. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY BŁĘDÓW

Do zasobów, które umożliwiają przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wlicza się wszelkie grupy, instytucje i organizację funkcjonujące na terenie gminy oraz obejmujące swoim zasięgiem jej mieszkańców. Podmioty te prowadzą wyspecjalizowaną działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy, starając się niwelować występowanie tego zjawiska i łagodzić skutki jakie powoduje.

Tabela nr 2 prezentuje wykaz podmiotów świadczących usługi w tym zakresie dla ludności gminy Błędów.

Tabela 2. Jednostki i grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Błędów

NAZWA JEDNOSTKI	ADRES JEDNOSTKI
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błędowie	ul. Sadurkowska 13 05-620 Błędów
Urząd Gminy w Błędowie	ul. Sadurkowska 13 05-620 Błędów
Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy w Błędowie	ul. Sadurkowska 13 05-620 Błędów
Zespół Interdyscyplinarny przy Urzędzie Gminy w Błędowie	ul. Sadurkowska 13 05-620 Błędów
Posterunek Policji w Błędowie	ul. Nowy Rynek 13 05-620 Błędów
Prokuratura Rejonowa Grójec	ul. Sportowa 14 05-600 Grójec
Sąd Rejonowy w Grójcu	ul. Sportowa 14 05-600 Grójec
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu	ul. Laskowa 4 05-600 Grójec

III. POSTANOWIENIA OGÓLNE PROGRAMU

1. Czas realizacji programu – lata 2017-2021

2. Adresaci programu:

- osoby i rodziny zagrożone oraz bezpośrednio dotknięte zjawiskiem przemocy
- przedstawiciele służb i instytucji, które pracują z jednostkami zagrożonymi lub dotkniętymi zjawiskiem przemocy (pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, nauczyciele, przedstawiciel służby zdrowia i wymiaru sprawiedliwości)
- przedstawiciele władz lokalnych
- społeczeństwo

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Stworzenie jednolitego oraz profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych lub uwiękanych w przemoc celem przeciwdziałania i zmniejszenia skali tego zjawiska na terenie gminy Błędów. System ten będzie uwzględniał poniższe założenia:

- ☐ bezpieczeństwo ofiary jest najważniejsze
- ☐ nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka
- ☐ przemoc nie ma usprawiedliwienia
- ☐ podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy

CELE SZCZEGÓŁOWE I ZADANIA

I. Koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów

Zadanie 1:

Działanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zespół składa się z przedstawicieli:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błędowie
- b) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- c) Policji
- d) Oświaty
- e) Służby Zdrowia
- f) Sądu Rejonowego
- g) Organizacji Pozarządowej

Cel Zespołu:

- budowanie lokalnego systemu wsparcia służb i instytucji celem stworzenia szybkich i skutecznych procedur oraz działań przedstawicieli różnych służb zawodowych, które w efekcie zapewnią bezpieczeństwo oraz powstrzymają przemoc
- planowanie oraz realizacja działań pomocowych w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb
- tworzenie lokalnych programów i kampanii profilaktycznych

Szczegółowe warunki jego funkcjonowania oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu określa Regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół organizuje cykliczne spotkania jego członków.

Zadania Zespołu:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- analizowanie wniosków dot. wszczęcia postępowania o leczenie odwykowe składanych do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku pomiędzy przemocą a nadużywaniem alkoholu
- uruchamianie odpowiednich procedur po uprzednim powzięciu informacji o występowaniu przemocy
- wypracowanie odpowiednich procedur i strategii postępowania wobec ofiar i sprawców przemocy
- tworzenie własnych dokumentów tj. notatki służbowe i protokoły z rozmów i wizyt u ofiary bądź sprawcy
- gromadzenie materiału dowodowego zgodnie z procedurą Niebieskiej Karty
- kierowanie sprawców i ofiar do odpowiednich specjalistów
- monitorowanie sytuacji rodzin w których występuje przemoc

- gromadzenie informacji o instytucjach walczących z przemocą domową
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Zadanie 2:***Punkt poradnictwa dla ofiar przemocy i jej sprawców***

Cel punktu poradnictwa:

- prawne i psychologiczne wsparcie dla ofiar i sprawców przemocy w ramach, którego dyżur pełni psycholog i radca prawny

Zadania punktu:

- udzielenie wsparcia emocjonalnego, psychologicznego oraz porad prawnych
- gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy oraz realizujących programy terapeutyczno-korekcyjnych dla osób dotkniętych przemocą

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba udzielonych porad
- liczba rodzin objętych działaniami pomocowymi
- liczba osób skierowanych do instytucji oraz organizacji udzielających pomocy

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego**Zadanie 1:*****Przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym***

Cel:

- Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej oraz ułatwienie dostępu do podstawowych instytucji przeciwdziałających jej poprzez przekazanie informacji na temat ich działalności

Realizacja zadania:

- systematyczna aktualizacja informacji umieszczonych w gablotach informacyjnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Posterunku Policji, szkół i placówek opieki zdrowotnej
- rozpowszechnianie broszur i ulotek dot. Przemocy domowej
- publikowanie na stronie Urzędu Gminy informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy
- rozpowszechnianie programów profilaktycznych
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- podnoszenie świadomości społecznej poprzez spotkania z przedstawicielami społeczności lokalnej

Zadanie 2:***Promowanie efektywnych sposobów radzenia sobie z agresją i złością oraz umiejętności rozwiązywania konfliktów w rodzinie***

Cel:

- nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z agresją

Realizacja zadania:

- prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach oraz realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy
- rozpowszechnianie materiałów i ulotek o charakterze informacyjno-edukacyjnym

- poradnictwo w trakcie edukacji przedmałżeńskiej
- terapie dla osób uzależnionych i współuzależnionych

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ilość rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
- liczba udzielonych porad prawnych i psychologicznych

III. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

Zadanie 1:

Udział przedstawicieli instytucji i grup społecznych w specjalistycznych kursach i szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy

Cel:

- podniesienie poziomu wiedzy oraz profesjonalne przygotowanie przedstawicieli grup/służb społecznych do działań pomocowych

Realizacja zadania:

- gromadzenie informacji o potrzebach szkoleniowych dot. przemocy w rodzinie
- pozyskiwanie ofert szkoleniowych z w/w zakresu
- finansowanie udziału w kursach i szkoleniach oraz konferencjach dla grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba przeszkolonych osób
- liczba sfinansowanych szkoleń

REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Błędowie przy współpracy z Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, policją, szkołami, ośrodkiem zdrowia, organizacjami pozarządowymi i Kościołem, sądem, samorządem lokalnym i sołectwami.

SPODZIEWANE EFEKTY

- ☐ ujawnienie ukrywanego do tej pory zjawiska przemocy w rodzinie
- ☐ systematyczna diagnoza w/w zjawiska
- ☐ zwiększenie wrażliwości społecznej i zmiana postaw wobec aktów przemocy w rodzinie
- ☐ pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie
- ☐ wzrost kompetencji służb pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- ☐ zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ofiar oraz większa skuteczność działań podejmowanych wobec sprawców przemocy
- ☐ spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie skutków jakie powoduje
- ☐ stała obecność ulotek, broszur w miejscach publicznych
- ☐ nabycie umiejętności zachowań asertywnych przez jednostki dotknięte lub zagrożone zjawiskiem przemocy w rodzinie

SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego składa roczne sprawozdanie z wykonania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Wójtowi gminy Błędów.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021 będzie finansowany ze środków własnych budżetu gminy Błędów.

BIBLIOGRAFIA**Książki:**

1. Hanna Dorota Sasal. *Przewodnik po procedurze interwencji wobec przemocy w rodzinie*. Wydawnictwo Edukacyjne PARPA. Warszawa 2005
2. Stasiak Katarzyna. *Praca Socjalna z osoba lub rodziną z problemem przemocy*. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. Warszawa 2014

Strony Internetowe:

1. Słownik Języka Polskiego PWN pod red. W. Doroszewskiego, *Przemoc*, <http://sjp.pwn.pl/slowniki/przemoc.html>, [23.05.2017]
2. Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „niebieska linia”, rodzaje przemocy, <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>, [23.05.2017]

Dzienniki Ustaw:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390)